

บทเรียนที่ ๕

การคำนวณยอดสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ และการจัดทำงบการเงิน

สาระการเรียนรู้

- ๑ การคำนวณยอดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น
- ๒ การจัดทำงบการเงินตามระบบบัญชีเดียว

การคำนวณยอดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ

กิจการที่บันทึกบัญชีตามระบบบัญชีเดียวจะบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน) ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในการรวบรวมเพื่อจัดทำรายงานทางการเงินจึงได้มาจากการตรวจสอบหลักฐาน และการสอบถามข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. รวบรวมสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ณ วันต้นงวด โดยเก็บยอดจากงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวดบัญชีก่อน

๒. รวบรวมรายการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างงวด โดยรวบรวมหลักฐานจากสมุดเงินสด ซึ่งเป็นรายการที่มีการรับและจ่ายเงิน

๓.

รวบรวมสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชี ซึ่งจะได้จากการตรวจสอบหลักฐาน หรือตรวจนับและตีราคา ได้แก่

- ๓.๑ เงินสดคงเหลือในมือหรือเงินสดปลายงวด (Cash on Hand)
- ๓.๒ เงินฝากธนาคาร (Cash in Bank)
- ๓.๓ ตั๋วเงินรับ (Note Receivable)
- ๓.๔ ลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable)
- ๓.๕ สินค้าคงเหลือและวัสดุสำนักงาน (Inventory and Supplies)
- ๓.๖ รายได้ค้างรับ (Accrued Income)
- ๓.๗ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า (Prepaid Expenses)
- ๓.๘ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (Property, Plant and Equipment)
- ๓.๙ เจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable)
- ๓.๑๐ ตั๋วเงินจ่าย (Notes Payable)
- ๓.๑๑ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย (Accrued Expenses)
- ๓.๑๒ รายได้รับล่วงหน้า (Prepaid Income)
- ๓.๑๓ หนี้สินอื่น ๆ (Other Liability)
- ๓.๑๔ ส่วนของเจ้าของ (ทุน) (Owner's Equity)

สมการบัญชี

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)}$$

ดังนั้น

$$\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน}$$

หรือทุนคือมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ แต่มีบางครั้งไม่เป็นไปตามสูตรดังกล่าว เหตุเพราะเจ้าของกิจการมีการลงทุนเพิ่ม และระหว่างงวดมีการถอนเงินไปใช้ส่วนตัว ถ้าเป็นเช่นนี้สามารถคำนวณหาทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชีโดย

$$\text{ทุน ณ วันสิ้นงวด} = \text{ทุน ณ วันต้นงวด} + \text{ลงทุนเพิ่ม} - \text{เงินถอน} - \text{ถอนทุน}$$

๒. การจัดทำงบการเงินตามระบบบัญชีเดียว

๑.

งบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement) เป็นรายงานทางการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ ว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร โดยเปรียบเทียบระหว่างรายได้และค่าใช้จ่าย

๒.

งบฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) เป็นรายงานทางการเงินที่แสดงถึงฐานะทางการเงิน ณ วันใด วันหนึ่ง ว่ากิจการมีฐานะทางการเงินเป็นอย่างไร มีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน) เป็นจำนวนเงินเท่าใด

ตัวอย่างงบกำไรขาดทุน

หน่วย : บาท

ขายสินค้า

XX

หัก รับคืนสินค้า

XX

ส่วนลดจ่าย

XX

XX

ขายสุทธิ

XX

ต้นทุนขาย :

สินค้าคงเหลือต้นงวด

XX

ข้อสนค้า

XX

บวก ค่าขนส่งเข้า

XX

XX

หัก ส่งคืนสินค้า

XX

ส่วนลดรับ

XX

XX

ช่อสุทริ

XX

สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย

XX

หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด

XX

ต้นทุนขาย

XX

กำไรขั้นต้น

XX

รายได้อื่น

XX

กำไร (ขาดทุน) ก่อนหักค่าใช้จ่าย

XX

ค่าใช้จ่ายในการขาย

XX

ค่าใช้จ่ายในการบริหาร

XX

ค่าใช้จ่ายอื่น

XX

รวมค่าใช้จ่าย

XX

กำไร (ขาดทุน) สุทธิ

XX

ตัวอย่างงบฐานะการเงิน

ร้าน..... งบฐานะการเงิน ณ วันที่.....			หน่วย : บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน :			
เงินสด		xx	
เงินฝากธนาคาร		xx	
ลูกหนี้การค้า	xx	xx	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>xx</u>	xx	
ตัวเงินรับ		xx	
สินค้าคงเหลือ		xx	
วัสดุสำนักงาน		xx	
รายได้ค้างรับ		xx	
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า		<u>xx</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน			1xx

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน :

ที่ดิน

xx

อาคาร

xx

xx

หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร

xx

xx

อุปกรณ์สำนักงาน

xx

xx

หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์สำนักงาน

xx

xx

รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

2xx

รวมสินทรัพย์ ① - ②

xx

หนี้สินและส่วนของเจ้าของ

หนี้สินหมุนเวียน :

เจ้าหนี้การค้า

xx

ตั๋วเงินจ่าย

xx

รายได้รับล่วงหน้า

xx

ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

xx

รวมหนี้สินหมุนเวียน

xx

หนี้สินไม่หมุนเวียน :

เงินกู้ระยะยาว

xx

รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน

xx

รวมหนี้สิน

3 xx

ส่วนของเจ้าของ :

ทุน (1 ม.ค. x1)

xx

บวก กำไรสุทธิ (หัก ขาดทุนสุทธิ)

xx

xx

หัก ถอนใช้ส่วนตัว

xx

รวมส่วนของเจ้าของ

4 xx

รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ 3 - 4

xx

ตัวอย่างที่ ๑

จากการรวบรวมข้อมูลของร้านซั่มเมอร์ ซึ่งใช้ระบบบัญชีเดียวในการบันทึกบัญชี

	หน่วย : บาท	
	1 ม.ค. 25X1	31 ธ.ค. 25X1
เงินสด	40,000	?
ลูกหนี้การค้า	60,000	90,000
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(1,200)	?
ตัวเงินรับ	10,000	13,000
สินค้าคงเหลือ	24,000	52,000
วัสดุสำนักงาน	12,000	10,800
ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า	16,000	6,000
ค่าเช่าค้างรับ	4,400	7,600
เครื่องใช้สำนักงาน	100,000	120,000
ค่าเสื่อมราคาสะสม-เครื่องใช้สำนักงาน	(20,000)	?
เจ้าหนี้การค้า	11,600	20,000
ตัวเงินจ่าย	3,000	2,000
เงินกู้ (12% ต่อปี)	200,000	160,000

บัญชีเงินสด

เงินสดยกมาต้นงวด	40,000	จ่ายเงินซื้อสินค้า	240,000
ขายสินค้าเป็นเงินสด	400,000	จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	174,000
รับชำระหนี้จากลูกหนี้	284,000	จ่ายชำระหนี้ตามตั๋วเงินจ่าย	100,000
รับชำระหนี้ตามตั๋วเงินรับ	60,000	ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน	60,000
ขายเครื่องใช้สำนักงาน	26,000	ซื้อวัสดุสำนักงาน	12,000
รับรายได้ค่าเช่า	50,000	จ่ายค่าเบี้ยประกัน	10,000
		จ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ	1,800
		จ่ายค่าโทรศัพท์	2,400
		เงินเดือน	19,200
		ถอนใช้ส่วนตัว	90,000
		จ่ายค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	4,320
		จ่ายชำระหนี้เงินกู้	40,000
		ดอกเบี้ยจ่าย	18,000
		เงินสดยกไป	88,280
	<u>860,000</u>		<u>860,000</u>

ข้อมูลเพิ่มเติม

๑. ระหว่างงวดมีรายการ รับคืนสินค้า ๔,๔๐๐ บาท ส่งคืนสินค้า ๗,๐๐๐ บาท ส่วนลดจ่าย ๕,๒๐๐ บาท
๒. วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕X๑ ขายเครื่องใช้สำนักงานราคาทุน ๔๐,๐๐๐ บาท ในราคา ๒๖,๐๐๐ บาท ซึ่งซื้อมาเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕X๑ และในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕X๑ ซื้อเครื่องใช้สำนักงานเพิ่มในราคา ๖๐,๐๐๐ บาท คาดว่าอายุการใช้ประโยชน์ของเครื่องใช้สำนักงาน ๑๐ ปี
๓. ระหว่างงวดได้ตัดบัญชีลูกหนี้การค้าเป็นหนี้สูญ ๓,๘๐๐ บาท และประมาณหนี้สงสัยจะสูญ ๒% ของยอดลูกหนี้การค้าปลายงวด
๔. เงินกู้ ๑๒ % ต่อปี กู้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕X๑ และได้จ่ายชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕X๑

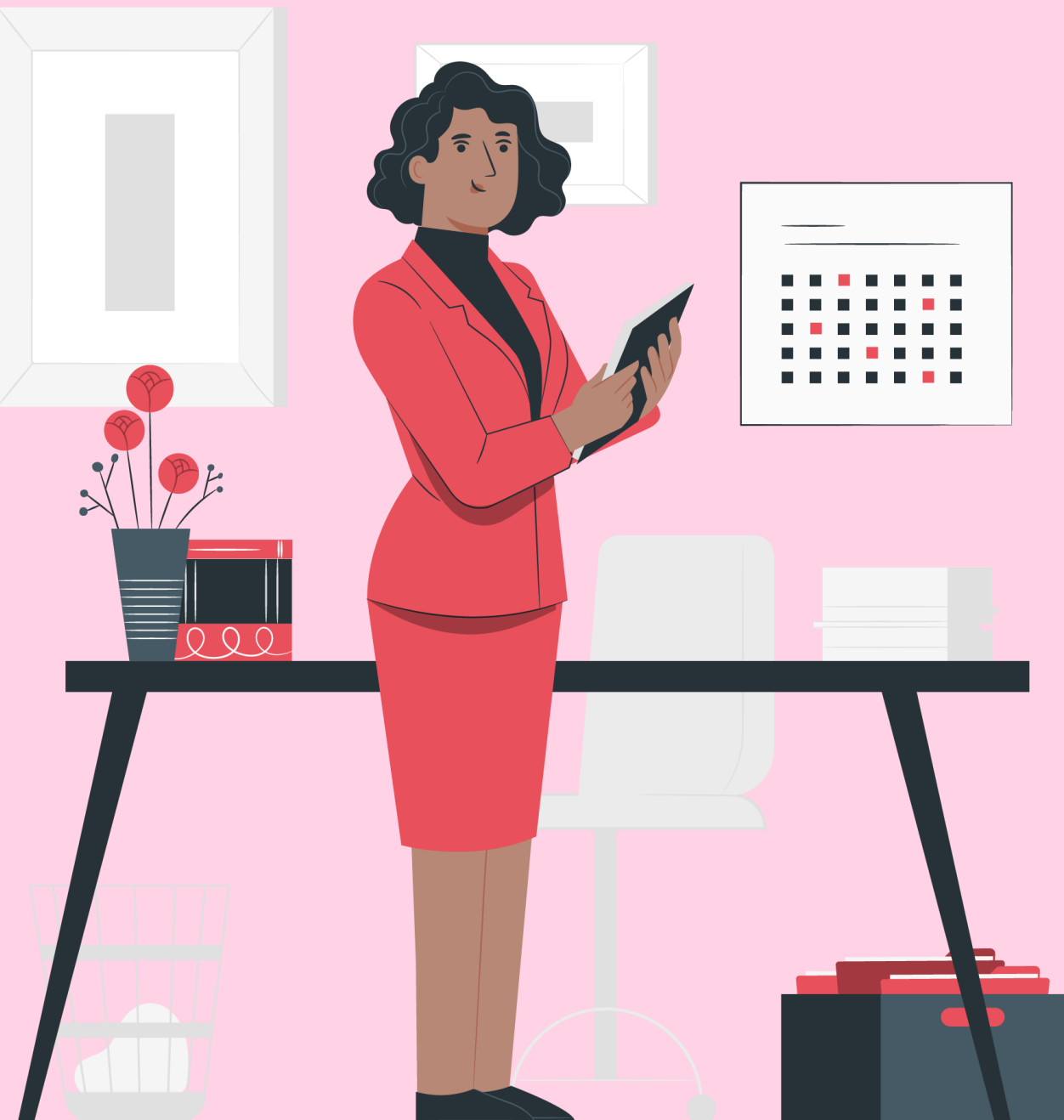

ร้านซัมเมอร์
งบกำไรขาดทุน
สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

หน่วย : บาท

ขายสินค้า		790,400
หัก รับคืนสินค้า	4,400	
ส่วนลดจ่าย	5,200	9,600
ขายสุทธิ		780,800
ต้นทุนขาย :		
สินค้าคงเหลือต้นงวด	24,000	
ซื้อสินค้า ①	528,400	
หัก ส่งคืนสินค้า	7,000	
ซื้อสุทธิ	521,400	
สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย	545,400	
หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด	52,000	
ต้นทุนขาย		493,400
กำไรขั้นต้น		287,400
รายได้ค่าเช่า ⑤		53,200
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย		340,600

ค่าใช้จ่าย :

ค่าน้ำ-ค่าไฟ	1,800	
ค่าโทรศัพท์	2,400	
เงินเดือน	19,200	
ค่าเสื่อมราคา-เครื่องใช้สำนักงาน ③	9,166.67	
หนี้สงสัยจะสูญ ④	4,400	
วัสดุสำนักงานใช้ไป ⑦	13,200	
ค่าเบี้ยประกัน ⑧	20,000	
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	4,320	
ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ ⑥	5,333.33	
ดอกเบี้ยจ่าย ⑨	22,800	
รวมค่าใช้จ่าย	102,620	102,620

กำไรสุทธิ

237,980

ร้านชำเมอร์
งบฐานะการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

หน่วย : บาท

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน :

เงินสด		88,280
ลูกหนี้การค้า	90,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>1,800</u>	88,200
ตัวเงินรับ		13,000
สินค้าคงเหลือ		52,000
วัสดุสำนักงาน		10,800
ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า		6,000
ค่าเช่าค้างรับ		<u>7,600</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		265,880

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน :

เครื่องใช้สำนักงาน	120,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-เครื่องใช้สำนักงาน	<u>20,500</u>	
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		99,500

รวมสินทรัพย์		<u>365,380</u>
--------------	--	----------------

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน :

เจ้าหนี้การค้า

20,000

ตั๋วเงินจ่าย

2,000

ดอกเบี้ยค้างจ่าย ⑨

4,800

รวมหนี้สินหมุนเวียน

26,800

หนี้สินไม่หมุนเวียน :

เงินกู้ระยะยาว (12 % ต่อปี)

160,000

รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน

160,000

รวมหนี้สิน

186,800

ส่วนของผู้ถือหุ้น :

ทุน (1 ม.ค. x 1) ⑩

30,600

บวก กำไรสุทธิ

237,980

268,580

หัก ถอนใช้ส่วนตัว

90,000

รวมส่วนของผู้ถือหุ้น

178,580

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

365,380

รายละเอียดประกอบงบการเงิน

๑

ซื้อสินค้า

ซื้อสินค้าเงินสด			240,000
ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ :			
จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้		174,000	
จ่ายชำระหนี้ตามตั๋วเงินจ่าย		100,000	
ส่งคืนสินค้า		7,000	
เจ้าหนี้การค้าปลายงวด		20,000	
ตั๋วเงินจ่ายปลายงวด			2,000
รวม		<u>303,000</u>	
หัก เจ้าหนี้การค้าปลายงวด	11,600		
ตั๋วเงินจ่ายต้นงวด	<u>3,000</u>	<u>14,600</u>	
ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ			<u>288,400</u>
ซื้อสินค้าทั้งสิ้น			<u><u>528,400</u></u>

๒

ขายสินค้า

ขายสินค้าเงินสด			400,000
ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ :			
รับชำระหนี้จากลูกหนี้		284,000	
รับชำระหนี้ตามตั๋วเงินรับ		60,000	
รับคืนสินค้า		4,400	
ส่วนลดจ่าย		5,200	
หนี้สูญ		3,800	
ลูกหนี้การค้าปลายงวด		90,000	
ตั๋วเงินรับปลายงวด		<u>13,000</u>	
รวม		460,400	
หัก ลูกหนี้การค้าต้นงวด	60,000		
ตั๋วเงินรับต้นงวด	<u>10,000</u>	<u>70,000</u>	
ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ			390,400
ขายสินค้าทั้งสิ้น			<u><u>790,400</u></u>

๓

ค่าเสื่อมราคา

ว.ด.ป.	รายการ	ราคาทุน	ค่าเสื่อมราคา สะสม	ราคาทุนสุทธิ
ม.ค. 1	ยอดยกมา	100,000.00	20,000.00	80,000.00
มี.ค. 1	ค่าเสื่อมราคาส่วนที่ขาย $(40,000 \times 10\% \times 2/12)$		666.67	(666.67)
	ตัดบัญชีส่วนที่ขาย	(40,000.00)	(8,666.67)	(31,333.33)
	$(40,000 \times 20,000 / 100,000) = 8,000 + 666.67$			
ส.ค. 1	ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน	60,000.00		60,000.00
ธ.ค. 31	ค่าเสื่อมราคา-ส่วนที่เหลือ $(60,000 \times 10\%)$		6,000.00	(6,000.00)
	ค่าเสื่อมราคา-ส่วนที่ซื้อใหม่ $(60,000 \times 10\% \times 5/12)$		2,500.00	(2,500.00)
	ยอดยกไป	120,000.00	20,500.00	99,500.00

การคำนวณค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงานของปี โดยการเปรียบเทียบราคาทุนสุทธิของสินทรัพย์

ราคาทุนสุทธิต้นปี		80,000.00
บวก	ซื้อเครื่องใช้สำนักงานเพิ่ม	60,000.00
	รวม	140,000.00
หัก	ราคาทุนสุทธิส่วนที่ขาย	31,333.33
	ราคาทุนสุทธิปลายงวด	99,500.00
		130,833.33
	ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน	9,166.67

หรือ คำนวณจากตารางโดยดูจากช่อง ค่าเสื่อมราคาสะสม ที่เป็นการคิดค่าเสื่อมราคาของปีปัจจุบัน
= $(666.67 + 6,000 + 2,500) = 9,166.67$ บาท

๔ หนังสือจะสูญ

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญปลายงวด	1,800
บวก	
ตัดบัญชีหนี้สูญ	3,800
	5,600
หัก	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต้นงวด	1,200
หนี้สงสัยจะสูญ	4,400

๕

รายได้ค่าเช่า

รับรายได้ค่าเช่าระหว่างงวด	50,000
บวก ค่าเช่าค้างรับปลายงวด	7,600
	57,600
หัก ค่าเช่าค้างรับต้นงวด	4,400
รายได้ค่าเช่าของปีปัจจุบัน	<u>53,200</u>

๖

กำไร (ขาดทุน) จากการจำหน่ายสินทรัพย์

ราคาขาย	26,000.00
หัก ราคาทุนสุทธิส่วนที่ขาย	31,333.33
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	<u>(53,333.33)</u>

๗

วัสดุสำนักงานใช้ไป

วัสดุสำนักงานต้นงวด	12,000.00
บวก ซื้อวัสดุสำนักงานระหว่างงวด	12,000.00
	24,000.00
หัก วัสดุสำนักงานปลายงวด	10,800.00
วัสดุสำนักงานใช้ไป	13,200.00

๘

ค่าเบี้ยประกัน

จ่ายค่าเบี้ยประกันระหว่างงวด	10,000.00
บวก ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้าต้นงวด	16,000.00
	26,000.00
หัก ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้าปลายงวด	6,000.00
ค่าเบี้ยประกันของปีปัจจุบัน	20,000.00

๙

ดอกเบี้ยยจ่าย

จ่ายดอกเบี้ย	18,000.00
บวก ดอกเบี้ยค้างจ่ายปลายงวด	4,800.00
ดอกเบี้ยจ่าย	22,800.00

๑๐

ทุนต้นงวด

$$\begin{aligned}\text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)} \\ \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน)} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\ &= 245,200 - 214,600 \\ &= 30,600 \text{ บาท}\end{aligned}$$

